

Orimattilan kaupungin lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle Hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi VN/31974/2021

Kaupunginhallitus 30.05.2022 § 219
246/05.02/2022

Valmistelu ja lisätiedot Hyvinvointijohtaja Kristiina Hämäläinen,
kristiina.hamalainen@orimattila.fi, p. 0407402982

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kotoutumisen edistämistä ja samalla kumottaisiin voimassa oleva saman niminen laki. Kotoutumista edistäviä palveluita järjestettäisiin jatkossa osana uutta kunnan kotoutumisohjelmaa sekä muina kotoutumista edistävinä yleisen kunnan palvelujärjestelmän mukaisina palveluina.

Lakiehdotuksessa kunnan vastuuta kotoutumisen edistämisestä lisättäisiin merkittävästi osin hyvinkin yksityiskohtaisella säätelyllä, joka ei huomioi kuntien yksilöllisyyttä sekä olemassa olevia seudullisia rakenteita ja hyviä käytäntöjä. Toisaalta lakiehdotus sisältää useita epäselviä kirjauksia ja uusia tehtäviä ilman riittävää määritelmää ja rahoituspohjaa. Uudet kotouttamisen tehtävät liittyvät esimerkiksi ohjaukseen, yhteistyövelvoitteeseen, neuvontaan, koulutuksen tarjoamiseen ja omakielisen yhteiskuntaorientaation tarjoamiseen sekä osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin.

Lakiehdotuksella lyhennettäisiin kotoutumissuunnitelman voimassaolon enimmäisaikaa tavoitteena tehostaa jatko-ohjausta työelämään tai yleisiin työllisyys- tai koulutuspalveluihin. Esityksellä pyritään lisäämään kotoutumissuunnitelmien tavoitteellisuutta ja vahvistettaisiin kotoutumisen edistämisen työelämälähtöisyyttä.

Kotoutumisohjelmaan sisältyvään kieli- tai kotoutumiskoulutukseen ehdotetaan lisättäväksi kielitaidon päättötестaus ja omaehtoisten opintojen tukemisen edellytyksiä muutettaisiin siten, että maahanmuuttajan olisi mahdollista suorittaa loppuun kotoutumissuunnitelman voimassaoloaikana aloitettu, työttömyysetuudella tuettava omaehtoinen opintokokonaisuus.

Maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkuja pyrittäisi tehostamaan vahvistamalla osaamisen tunnistamista ja kotoutumiskoulutuksen yhteensovittamista muiden työllisyys- ja koulutuspalveluiden kanssa. Kotoutumista edistettäisi myös muilla kuin kotoutumisohjelman palveluilla, osana kunnallisia perus- tai työllisyyspalveluita, kansallista koulutusjärjestelmää, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden palveluita taikka järjestöjen, yhdistysten tai yhteisöjen toimintaa.

Kunnan vastuuta kotoutumisen edistämisestä lisättäisiin ja kunnalle säädettäisiin tehtäväksi laatia osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi sekä kotoutumissuunnitelmat sekä työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuneille että työvoiman ulkopuolella oleville maahanmuuttajille. Kotoutumislakia koskevalla lakiehdotuksella lisättäisiin erityisesti työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien, kuten kotona lapsia hoitavien vanhempien, tavoittamista kotoutumista edistäviin palveluihin ja vahvistettaisiin kotoutumisen edistämisen monialaisuutta. Haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden, kuten kiintiöpakolaisten ja alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden, osalta yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä olisi keskeistä ja heille laadittaisiin edellä mainittu arviointi ja kotoutumissuunnitelma monialaisesti.

Kotoutumislakia koskevalla lakiehdotuksella selkeytettäisiin kansainvälistä suojelua saavien kuntaan ohjaamista ja eri viranomaisten vastuita kiintiöpakolaisten vastaanoton alkuvaiheessa. Ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten asumisen ja tuen järjestämisestä tulisi osa hyvinvointialueen järjestämismääräyksellä olevaa sosiaalihuoltoa. Esityksellä esitetään muutettavan sosiaalihuoltolakia, vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annettua lakia sekä muita kotoutumislakia koskevaan lakiehdotukseen liittyviä lakeja.

Kotoutumislakia koskevan lakiehdotuksen mukaan osa valtion kunnille korvaamista erityiskustannuksista säilytettäisiin nykyisellään ja osa korvattaisiin jatkossa hyvinvointialueille. Esityksen mukaan valtio maksaisi kunnille ja hyvinvointialueille laskennallista korvausta kansainvälistä suojelua saavien vastaanotosta ja kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä. Korvausjärjestelmän yksinkertaistamiseksi osa nykyisin erikseen korvattavista kustannuksista, kuten tulkitsemisesta aiheutuneet kustannukset, sisällytettäisiin osaksi laskennallista korvausta. Lisäksi osa kustannuksista, esimerkiksi uuden monikielisen yhteiskuntaorientaation sekä matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelujen järjestäminen, esitetään korvattavan kunnille osana peruspalvelujen valtionosuutta.

Lakiehdotuksessa kunnan vastuulla olevien kotoutumistyön henkilöllinen soveltaminen laajenisi merkittävästi ja rahoitusta jaettaisiin uudella tavalla kuntien ja hyvinvointialueiden välillä kotouttamistehtävien kuitenkin lisääntyessä ja siirtyessä laajasti kuntien vastuulle. Esimerkiksi tulkkaus- ja kääntämiskulujen korvaaminen muuttuisi toteutuneiden kulujen sijaan laskennalliseksi korvauksiksi, joita ei ole erityisesti osoitettu ko. toiminnan järjestämiseen.

Orimattilan kaupungin lausuntoa on tehty seudullisessa yhteistyössä Lahden ja Heinolan kanssa. Lisäksi lausunnon antamiseen ovat osallistuneet eri sidosryhmien asiantuntijat.

Työ- ja elinkeinoministeriön koonti kotoutumista edistävän lainsäädännön uudistamisesta on

oheismateriaalina

Orimattilan kaupungin lausunto koskien lainsäädäntöuudistusta on

liite nro 1

Hallituksen esitys lainsäädäntöuudistuksesta on

oheismateriaalina.

Esittelijä vt. kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa liitteen mukaisen lausunnon
Hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi
ja siihen liittyviksi laeiksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Täytäntöönpano: lausuntopalveluun